

13/7 1958

Schweiz skaffar atomvapen

Den schweiziska regeringen har i princip fattat beslut om anskaffande av atomvapen för Schweiz försvar. Ett kort referat av motiveringen till detta beslut var infört i gårdagens tidning, men saken är av så stor vikt att en mera utförlig redogörelse är påkallad. Den schweiziska regeringen slår fast att man vid tillverkningen av dessa vapen å ena sidan strävar att öka deras förmåga av förstörelse, å andra sidan arbetar för att få fram dylika vapen av mindre kaliber. "I en inte alltför avlägsen framtid torde atomskott kunna avfyras från vapenbärare som i fråga om tyngd och flyttbarhet knappast skiljer sig från de konventionella stridsmedlen. Därmed blir atomvapnet ett standardvapen för taktiskt verksamma stridskrafter utan att förlora sin betydelse som strategiskt vapen." Under dessa förhållanden, fortsätter förbundsrådet, och då allt flera stater kan väntas skaffa sig dylika vapen, måste frågan om den schweiziska arméns utrustning med de nya stridsmedlen bli aktuell. "Sådana vapen är av värde inte bara för en angripare, utan stärker också i hög grad försvararens motståndskraft. Sålunda är atomminor rena försvarsvapen och luftförsvarsraketer försedda med atomspetsar är ett av de få medel som kan användas för att skydda befolkningen mot fiendliga luftangrepp. Kampen mot en atombeväpnad motståndare blir för en angripare vida farligare än kampen mot en armé utan atomvapen, hur väl utbildad, utrustad och modig denna armé än må vara." Om Schweiz inte skaffar sig atomvapen, kan det befaras att landet i ett framtida krig blir krigsskådeplats för främmande styrkor, och det blir kanske omöjligt att upprätthålla neutraliteten. "I överensstämmelse med vår sekellånga försvarstradition anser förbundsrådet följaktligen att armén för bevarande av vår oavhängighet och för skyddet av vår neutralitet måste erhålla så effektiva vapen som möjligt. Till dessa vapen hör atomvapnen."

Frågan om anskaffande av atomvapen har tidigare föga diskuterats i Schweiz; en tidning anmärker att denna fråga tycks ha varit belagd med tabu av politiker och tidningar. Under de senaste veckorna har emellertid läget blivit ett annat, och regeringens nu fattade beslut har föregåtts av ett stort antal inlägg. Den 8 juni togs saken upp av den nye generalstabschefen Annasohn i ett föredrag för det schweiziska officerssällskapet. De nya vapnen förklarades vara nödvändiga; Schweiz måste ha samma stridsmedel som en eventuell motståndare. "Vi har i dag inga möjligheter att själva framställa sådana, då vi icke har råvaror härifrån, och även om vi ägde sådana, saknas fabriker och experter. Det måste undersökas om det är möjligt att framställa atomvapen i Schweiz, kanske i samverkan med andra neutrala stater. Parallellt härmed måste vi försöka köpa kärnvapen där de finns att tillgå, vilket är nödvändigt redan med hänsyn till att även om en produktion i Schweiz vore möjlig, det komme att dröja ännu lång tid innan en sådan kan igångsättas. Det är tveksamt om några inköp kan komma till stånd, då vi icke tillhör någon koalition eller något block. I varje fall kan man åtminstone söka skaffa raketer, och de därtill hörande atomladdningarna skulle kunna levereras först vid en senare tidpunkt."

Av särskilt intresse är diskussionen inom det socialdemokratiska partiet. I slutet av maj bildades en av huvudsakligen socialdemokrater men också av borgerliga pacifister bestående organisation, "Rörelsen mot atomutrustning". Ordföranden i föreningen är det socialdemokratiska nationalrådet från Bern, Giovanoli. Avsikten var att anordna en "kampanj mot atomdöden" av samma art som i Västtyskland. Man föreslog också att genom ett författningsinitiativ om folkomröstning ett principiellt förbud mot atomvapen skulle inskrivas i den schweiziska konstitutionen. Denna rörelse fick dock inom kort möta organiserat motstånd inom det socialdemokratiska lägret. Den 10 juni publicerade 35 framstående socialdemokratiska politiker och fackföreningsledare ett upprop där kampanjen mot atomvapen förklarades "i verkligheten endast vara ett försök att göra de fria folken försvarslösa." En liknande rörelse fanns, betonade man, varken i Sovjet eller i satellitstaterna och skulle säkerligen inte tillåtas där. Nya aggressioner från Östern kunde hindras blott om den fria världen för-

fogade över en åtminstone lika stor kärnvapenpotential som den förslavade. Det sades vara en illusion att Schweiz vid ett angrepp med taktiska atomvapen kunde försvara sig med konventionella vapen. "Det är vår plikt att ge soldaten de försvarsmedel utan vilka han redan på förhand vore förlorad såväl psykiskt som materiellt."

Den 21 juni sammanträdde den socialdemokratiska partistyrelsen för att behandla frågan. En generell deklaration beslöts inte; saken skall upp på partikongressen i oktober. Men det är betecknande att partistyrelsen med överväldigande majoritet — 44 röster mot 5 — beslöt att inte understödja det nyssnämnda författningsinitiativet om förbud mot införande av atomvapen. Efter detta möte kan man med säkerhet anta att en övervägande, kanske överväldigande opinion bland de politiska partierna och inom folket står bakom regeringens nu fattade beslut.

De skäl för beslutet om anskaffande av atomvapen som framförts i Schweiz gäller också för Sverige. De demokratiska partier som hos oss söker undvika eller uppskjuta ett ställningstagande i denna avgörande fråga kommer i ett alltmera ohållbart läge. Varje uppskov är en framgång för den pacifistiska och kommunistiska propagandan. Det är de svenska partiernas plikt att ta ståndpunkt; om vi vill försvara Sverige, måste vi ha de vapen som gör ett försvar möjligt.